

Катерина Стецюк

студентка гр. ФМСзмп-11

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Федір Ткачик

ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Механізм розмитнення транспортних засобів в Україні протягом останніх років змінювався декілька разів. Так, в Україні спостерігався негативний прецедент експлуатації транспортних засобів з іноземною реєстрацією без розмитнення, що призвело до насичення доріг старими автомобілями. Вирішення такої ситуації відбувалося шляхом надання пільг з розмитнення так званих «євроблях», що послужило прецедентом для зниження митного навантаження на імпорт автомобілів й у наступні роки. Однак, більшість змін стосувалися справляння акцизного податку, натомість правила оподаткування митом та ПДВ практично не зазнавали змін. Зважаючи на зазначене доцільно розглянути вплив таких змін на фіскальну ефективність акцизного оподаткування транспортних засобів.

Згідно з даними Державної митної служби України протягом дії пільгового режиму оподаткування автомобілів з 25.11.2018 по 22.02.2019 митницями ДФС здійснено оформлення 218,3 тис. транспортних засобів (в 2019 р. – 180,8 тис. од.), із них 144,8 тис. (в 2019 р. – 128,5 тис. од.) автомобілів з іноземною реєстрацією, що були завезені на Україну з 01.01.2015 до набрання чинності нових правил ввезення таких автомобілів та були поміщені у митні режими тимчасового ввезення чи транзиту.

За період 2019 – 2021 рр. до Державного бюджету України спрямовано 39553,3 млн грн акцизу з транспортних засобів, в тому числі із транспортних засобів, які вироблені в Україні – 287,9 млн грн, що становить 0,7% всіх надходжень цього податку, а з завезених на Україну – 39 265,4 млн грн, що становить 99,3%. Водночас питома вага надходжень податку із транспортних засобів, які вироблені в Україні, знизилась з 2,0% у 2018 р. до 0,5% у 2021 р. Суми сплаченого акцизного податку із транспортних засобів за період 2019 – 2021 рр. у порівнянні з 2018 р. зросли у 3,5 рази (з 4648,1 до 16448,3 млн грн), що пов'язано із великим зростанням імпорту на митну територію України легкових транспортних засобів [1].

Значний вплив на ефективність справляння акцизного податку мають контролюючі заходи. Згідно з даними Державної митної служби України митними органами протягом 2019 – 2021 рр. всього проведено 694 перевірки (планові і позапланові) суб'єктів господарювання, що здійснювали імпорт на митну територію України підакцизних товарів по товарних групах УКТЗЕД: 8702, 8703, 8704, 8707, 8711, 871130, 8716, в тому числі 3 планових виїзних документальних перевірок та 691 – невиїзну. По результатах 123 перевірок, що становить 17,7% їх загальної кількості, було донараховано близько 50 млн грн акцизного податку з

транспортних засобів та штрафних санкцій, однак до Державного бюджету України надійшло лише 148,6 тис грн, що становить 0,3% донарахованих сум [1].

Аналіз інформації Державної митної служби України про результати контрольних-перевірочних заходів показав, що донарахування акцизного податку відбувалося переважно у випадках виявлення таких порушень:

- надання неправдивої інформації щодо дати першої реєстрації або виробництва транспортного засобу (донараховано 43261,5 тис. грн, 88,8%).

- неправильна класифікація товару по коду УКТ ЗЕД (донараховано 4549,5 тис. грн, 9,3%).

Додаткові донарахування за такі правопорушення, як використання податкових і митних пільг без підстав, заниження об'єму двигуна та базових податкових ставок, а також неправильне застосування коефіцієнтів віку транспортних засобів при розрахунку податків, склали 917,3 тис. грн. (1,9%).

За період 2019–2021 рр. митні органи та суди розглянули 36300 протоколів про ПМП (92,4% від складених). Суми нарахованих штрафних санкцій у 2020 р. зросли на 40,3% у порівнянні з 2019 р., а у 2021 р. – на 84,1% порівняно із 2020 р. Проте частка сплачених штрафних санкцій до бюджету у 2020 р. знизилась у 6,5 рази в порівнянні з 2019 р., а у 2021 р. – 1,8 рази порівняно із 2020 р.

Таким чином, ми доходимо до висновку, що важливою проблемою адміністрування акцизного податку з імпорту транспортних засобів є надзвичайно низький рівень сплати донарахованих сум у вигляді штрафних санкцій. Відповідно митним органам слід сконцентрувати увагу на застосуванні заходів щодо підвищення платіжної дисципліни за донарахованими сумами.

Список використаних джерел:

1. Звіт про результати аналізу стану планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з транспортних засобів. *Рахункова палата України*. URL: http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2022/13-1_2022/Zvit_13-1_2022.pdf